

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

AZ ÉRTEKESEBBI CIKKEK DÍJATÁNAK.
Kéziratok nem adnak vissza.

Stein János könyvtáreskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

Hirdetési díjak.

Hatszor hasábozott gárdmód sor vagy annak tere 6 kr.
Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb egykorúbb
hirdetéseknél külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppelk Alajos Stadt Stabenbastei Nr. 2. (Eck-
haus der Wollzeile 36.) Hasenstein et Vogler (Wallfisch-
gasse 10.) Rud. Mosse Publicistische Bureau. **Budapestben**
Hasenstein és Vogler hirdetés közv. irodája. Goldberger
A hirdetések felvételi irod. Budapestben Szerviztér 5. sz.

Nyitási díjak

gárdmód sora után 25 kr. fizetendő.

Kiadóhivatal:

A „KELET” előfizetési díja:

Vidékre postán vagy helyben házhoz hordva	
Egész évre	16 frt
Félévre	8
Negyedévre	4
Egy hóra helyben	1 frt 50 kr.
Egyes szám ára	7 kr.

Megjelenik a „Kelet” mindennap, az ünnepeket követő napok
kivételeivel.

Szerkesztői szálka

Főtér 4-ik szám, hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

Kolozsvár, december 29.

(?) A városi képviselőtestület hetes bizottsága, részben legalább elvégezte azt a munkát, mely feladatára tételtett: a tervkészítést a közigazgatási testület reorganizációjára nézve. Csak részben, mondjuk, a mennyiben a közigazgatási ügyi szervezetre vonatkozó javaslat még csak az albizottság fogalmazásában szerepel a szakbizottság előtt s a kellő indoklás hiában még bevégzett munkálatnak általában nem tekinthető.

Kedvezőbb helyzetben van a szakbizottság a tisztán közigazgatási testület szervezésének tervére nézve, mely immár befejezett formában áll rendelkezésére s némely pontjaiban igen élénk discussiora is adott alkalmat.

Egyike a vitás kérdéseknek az árvászeki elnök állásának eltörlése, mely az amugy is negyről háromra redukált tanácsosi állomások egyikének betöltője által lenne mellékesen kezelendő, úgy, hogy e szerint az árvászeki teendők végzése szorosabb kapcsolatba vonatnék a tanács hatáskörével s mindjárt két kardinális hivatal törlése által nevezetes megtakarítás történne a házipénztár javára.

Mi részünkről nagy barátjai vagyunk a megtakarításoknak s magunk voltunk az első között, a kik a házipénztár érdekeit a v. bizottság figyelmébe melegen ajánlottuk. Más kérdés azonban, ha vajon észlelhető s célravezetőleg jár-e el a bizottság, ha épen az árvászek körül kezdi a megtakarítást, a mely a legjobban magukra hagyott árvák ügyeit, és pedig nagy jelentőségű pénzügyeit, látja el s a mely ehhez képest a lehető legszigorubb felelősséget követeli vezetője részéről. Fog-e egy nem teljesen e munkakörre utalt egyén ily felelősséget viseltetni? Fog-e elég önállósággal rendelkezni, hogy, mint a tanács tagja, adandó alkalommal a tanácsosai szemben is a vezetése alatti ügyek érdekeit védelmére vállalkozzék? Fog-e, ha egész lelkiismeretességgel akarja elnöki teendőit végezni, általában időt nyerhetni, hogy tanácsosai elődai tisztet is tölthessen be s az esetben nem fog-e a főmunkát két tanácsos még is talán igen csekély munkakörnek bizonyítani az ellátandó munkahalmazzal szemben? Mindezek oly kérdések, a melyek kétszer is meglesznek fontolandók, mielőtt a v. bizottság a véghatározatot meghozandja.

A másik controvers kérdés, melyet még nem is birt a szakbizottság eldönteni, a szavazatok egyenlőleg oszolva meg s a döntés

egy népesebb ülésre halasztatván, a tisztviselői fizetések fölemelése, illetőleg a gremialis állomások szállás-pénzzel való ellátása, a mi k. b. évi 7200 frt. több kiadást vonna maga után.

Az argumentumok, pro et contra, eléggé nyomósak s egyik fél sem dicsekedhetik, nem csak numerice, hanem a mi a döntő voltát is illeti, a másik fölött valami nagy túlsúly. Egyfelől áll a város jóformán megcsapart jövedelme, különösen a szesz-jövedelem czímén, valamint a városi polgárság épen nem növekvő kereset-képessége s az állami adóterhek folyton fokozódó emelkedése. Másfelől szól a város kiadásainak apadása a katonatiszti szállások czímén — a mit ugyan részben kiegyenlített a házbirtokokok és által megapasztott jövedelme — mindenekelőtt a kétségbevonhatatlan ratio, hogy szakértelemmel bíró tisztviselők csak tisztességes fizetésre kaphatók s a rosszul fizetett hivatalnok — tisztos és nem tisztos — mellékesre vetve nagy ugyszólva kényszerítve.

A kérdés eldöntése mindenestre a célszerűség rovatába esik s ha a máságon való megtakarítások csak valamennyire is fedeznék ezt a túlkidatást, ennél gyümölcsözőbb befektetést bizonyíthat nem lehetne a város.

Igy egymagában, elkülönítve, alig dönthető el a kérdés; ellenben az egész szervezet minden ágának kombinatív tekintetbevétele vajha lehetővé tenné a pro megoldást s akarjuk hinni, hogy a városi bizottság ennek lehetővé tétele kedvéért még áldozatoktól sem fog visszariadni.

Miért szomorú a mi gazdasági helyzetünk?

II.

Budapest, decz. 26.

Előbbi cikkemben ígértem, miszerint be fogom bizonyítani, hogy gazdasági helyzetünk szomorú volta leginkább a rossz gazdálkodásnak kelesendő, s amint hogy megígértem, épen egy teljesíteni is akarom az ígéretet, előre is megjegyzendő, hogy jelen cikk nem népszerűség-hajhászati célból, nem a nemzet gyengéjének simogatásából, s nem bizánci szándékkal íratik: hanem iratik jó akaratral, őszinteséggel, s e szakmába vágó némi tájékozottsággal is.

Ne méltóztatnának tehát nehezíteni, ha azt mondom, hogy magyar gazdaságunk három negyed része nemhogy a gazdasághoz értené, de a gazdasági

sági szakmáról még csak helyes fogalommal sem bír, mert ha bírna, lehetetlen, hogy megnyugodhatnék abban, a miben pedig megnyugszik: hogy t. i. Magyarországon a körülmények azok, melyek a gazdaságunkat megölik, s hogy e körülményekkel szemben minden küzdelem hasztalan.

Köszönet az ellenzők hazafias és buzgó működésének, hogy e fogalmak elterjesztése ily nagyzeretlen sikerült nekik, s hogy ezzel ugy megölte gazdasági haladásunkat legalább is egy időre, miszerint a búját nem fogja leimádkozhatni ez életben. Mert ime, melótűzassék hát velünk pároznok az ellenzők legszakértőbb és praktikusabb gazdájának abban, hogy oly gazdálkodással, mint amilyent Magyarországon a legtöbb gazda üz, más, műveltebb országban nem hogy boldogulni bírjon, de nem képes magát fenntartani semmáig sem, s azonfölül habota és guntyárgyává fogna tételni.

Mert hát jól van: szokás mondással lett már nálunk ez állítás, hogy mert csupán nyerstermé nyekből húzunk jövedelmet, iparunk pedig nincs, tehát minden rosz természeti esztendő tönkreménésel fenyeget, ámdé legyen szabad ez állítást pusztán légbőlkapottnak nevezni, s minden gazdasági s nemzetgazdasági theoriával szemben határozottan kijelenteni, hogy ez állítás tökéletesen feje lágyára esett. Mert hogy iparunk nincs, az igaz, de hogy az ipar arra való l-nne, hogy rosz természeti években gazdasági helyzetünkön segítsen? az merő fantázia.

Magyarország eddigi helyzete és körülményei épen nem arta valók voltak, hogy nálunk az ipart kifejllessük, mert ahol annyi a föld mint nálunk, s a nagy területre oly kevés munkaerő esik,*) hát nincs Európában példa rá, hogy ily körülmények közt az ipar kifejlődött volna, de sőt többet mondom, nem is egyéb mint téves felfogásból eredhet az az eszme, hogy emeljük az igazt, mielőtt annak alapját megvetettük volna, azaz mielőtt a mezőgazdasággal rendben volnánk meg lennének arról győződve, hogy azon a téren nagyobb haladást elérünk már lehetetlen.**) Holott mezőgazdaságunk valódi ázsiai állapotban szenved, földünket nagyrészt parlagos haveró kinsbánya, mely kellő műveléssel a mezőgazdasági bevételeket nemcsak megháromszorozni, de meg-négyszerezni is képes lenne.

Magyarország egy oly gazdag ország, melynek kinsbányái mellett népa éhezik és nyomorog,

*) De ez sem dolgozik.

**) Nem esztathatjuk e részben cikkirő nézeteit; mezőgazdaság és ipar szertintük párhuzamosan fejlesztendő. Egyetlen állam sincs még azon ponton, melyet a munkatársunk Magyarországra nézve az ipar kezdő pontjára kijelöl, s iparuk mégis nagyobb jövedelmet hoz nekik, mint földjük.

Szerk.

Szerk.

Szerk.

Szerk.

Szerk.

Szerk.

Szerk.

Szerk.

Szerk.

Szerk.

Szerk.

Szerk.

Szerk.

Szerk.

Szerk.

Szerk.

Szerk.

Szerk.

Szerk.

Szerk.

Szerk.

Szerk.

Szerk.

Szerk.

Szerk.

Szerk.

Szerk.

Szerk.

Szerk.

Szerk.

Szerk.

Szerk.

Szerk.

Szerk.

Szerk.

Szerk.

Szerk.

Szerk.

Szerk.

Szerk.

Szerk.

Szerk.

Szerk.

Szerk.

Szerk.

Szerk.

Szerk.

Szerk.

Szerk.

Szerk.

Szerk.

Szerk.

Szerk.

Szerk.

Szerk.

Szerk.

Szerk.

Szerk.

Szerk.

A „KELET” TÁRGZÁJA.

Egy magyar ifju Kossuthnál.

Most midőn országjárta fogják olvasni szent szabadságharcunk legnagyobb hősnékönyveit, melyeket méltán nevezhetnénk „a száműzött emlekei”-nek is; s midőn egy új év kezdetével az emlektak eláink labognak, s még egyszer és talán utolszor szemlélhetjük vig vagy fájt — de mindig fátyolozott arcuk; —nem lesz talán érdektelen elmondani, mint fogadott engem Kossuth, egy igénytelen magyar ifjut.

1878-ik augusztus havában a párisi világkiállításról jöttem haza Olaszországon át. Még délután 6 órákor a Tunnel „Fréjus-ban robogott a vasut, ez óriási alagútban, melynek nagyvezérgévele csak a semmeringi heggyi vaspálya, vagy az Angol-Franciaország közti tenger alatti vasut mérközhetik; de végre 7 órára csak kiértünk a föld alól az ég alá s fél 11-re Turinban, Olaszország hajdani fővárosában voltam.

Másnap, augusztus 21-én egy elragadó nyári nap, minél csöbesebb csak egy vig család karácson estele lehet, s melegebb csak a kicsiny gyermek arcán festékező hó rózsáspír, felültem a Turinból Rivoli-ba vezető kis helyi gőzvonatba s tizenöt perc alatt Baracconban voltam, e kis falusi telepítvényen, melynek 20—25 háza között a „Villa di Kossuth” fejedelmi kinézéssel uralkodik. Beleptem a kőkerítésbe vágott kis kapun, s egy gyönyörű szép kertben voltam. A belépő balján Ihsz ezredesnek, Kossuth elváhatlanjának omeletes lakása áll, jobbján egy csinos kertész-lak, szemben vele a villa. A kerten kell keresztül menni, virágok s illatos lombos fák közt, hogy a

„nagy hazafi” két emeletes igéző kis palotájába térjünk. Pár lépcsőn felhaladva, az előcsarnokban voltam. Egy szelid szemű roppant testű újföldi eb szagált körül ott kivanásian, közb-közbe barátságosan nyoszörgést, apró csaholást hallatva. E jelenetre önkénytelenül eszembe jutott Bismarck „Sultán”-ja, az ő hú társa és barátja. A kutya zajra egy fehér főkötös szakács tñnt elő. Magmondam szándékomat. Ő visszarvonult, pár pillanatrai türelmet kérve. Én addig simogattam e másik „Sultán”-nak okos fejét s szírdobogva néztem körül e földszinti előcsarnokban. Szemem a falon függő, egy arcképcsoporton akadt meg. Ez a czeplédi képviselő küldöttség képcsarokta. A kép alati egy imaszókönyv. Egyszerre nyílt egy oldalajtó, s magas, szákrá hölgy lépett előm.

„Bon jour Madame!” — szölké, nem is gondolva, hogy magyar hölgy előtt állottam.

„Bon jour Monsieur! n'etes vous pas alois un hongrois?” válaszolt ő.

„Certainement Madame! j'en suis un”; folytatam tovább a társalgást e nemzetközi nyelven, nem sejtítve még ekkor sem, hogy kivel lehet szerencsém beszélni.

„Mais vous avez air d'un polonais, et vous parlez en français” felelt a hölgy, vizsgálószemeivel kutatva arczvonásaimat.

„Ezerbocsánat Nagyság!” . . . kezdém.

S ő közbe vágott. „Nos, tehát miért nem beszél magyarul?” — kérdésközvet nyújtva.

Én ihlettel vontam azt ajkaimhoz, smögint előlöl kezdtem az ezer és egy bocsánatkérést s kifejezve mentekészésemet, hogy nem reméltem ama végtelen szerencsét, miként Ő Nagyságával hazám édes nyelvén szólhatok.

„Bátran beszéljen csak közös nyelvünkön, mert én Kossuth nővére vagyok.”

Én elvalék ragadtatva. Újból ráleheltem csökom a nemes kézen s siettem kifejezni ama forró vágyamat, mint öbujtaték hódolatára lenni Kossuth Lajosnak.

Ő a legnagyobbabban kört fel, mennék vele az emeletbe, s mig Kossuth fürdését végzi, beszélgetnénk együtt. — Aztán majd tisztelaghetek.

Az első emeleti szalonba léptünk. Kérdezte hounan jövök? Én sürgető kérdésközvetésre elmondam, hogy Párisból, a világkiállításról utaztam, miután Lyonban és Genfben egy hónapot töltöttem. Genről szölvá, majdnem imádatig me-nő névvel beszélt ő is ott tartzkodásának éleiről, a Lac Lemon búvárbájos partjairól, Madam de Staël Capeyi volt kastélyáról, mely most Villeneuve ur tulajdona. Aztán áttértünk a Hazára. Megtudván, hogy végzett jogász vagyok, s hogy Budapestén végeztem az egyetemi tanfolyamot, érdeklék kérdésközvető az ifjuság mostani szelleméről, s én bátran és büszkén feleltem neki, hogy a 48-as eszmék minden fázis magyar ifju lélekben pezsegnek, s hogy a szabadság vértanúinak várát nem itta el örökre Világos vérmezője; mert látkét az minden fiatal szívben és kebelben. Kérdezett a jogtanárokról is. Én főleg a jó „őreg Wenzel” mulatva oktató előadásairól emlékeztem meg, ki már ma mint magyar nemes és „kövesli Wenzel” meg is nyerte tanári érdemeinek jutalmául a legfelsőbb királyi kegyet.

Ekkorban egy közep termetű, erős testalkatú, őszbe csavarodott, katonás tartású ur lépett be a salon ajtaján. Ihsz ezredes volt. Kis türelme kört fel, mig „a kormányzó” végzi öltözködését. Ihsz ur bejöttével társalgásunk Turinra és vidékére fordult. Ő némi meglepéssel említette fel, hogy bár Európának, Ázsiának és Afrikának a legszebb pontjait ismeri, mégsem tettsett neki azon számos vonzó hely közül egy sem egy, mint Turin vidéke. Élénken viszhangoztam én is szavait, felhozva ama tudósri kiáltást, melyet Turinban az „alpesi társaság” vizsgáló tornyából sz-mlésem épen egy-két órával ide jövettem előtt. Ihsz ur nyomatékkal jegyezte meg, mikép ő volt az, ki Kossuthnak eme telepő helyet ajánlotta.

mint a hogy éheztek és nyomorogtak egykor California ós lakói az ő arany hegyeik mellett. És mikor e gazdag ország azon uton van, hogy kinséinek kiaknázása helyett ismét más dolgokhoz akar kapdosni, és ipart teremteni, mielőtt a földművelést a megkívántató fökra emelné, tehát arra az utra tévedt, mely ismét elvezeti a czeplőt, s építeni kezd házat a tetejéről lefelé. Mert hát mi fogja fenntartani azt az ipart, ha nincs ami-re támaszkodhatik, ki fogja igénybe venni azt az ipart, ha a földkirtokosnak nincs jövedelme? Mig ellenben tessenek oda működni, hogy Magyarország mezőgazdasága a megkívántató fejlettségi fokot elérje, hogy a föld fizessen, a földbirtokos jövedelméhez jusson, hát majd teremti ipart, melyet mesterséges erőltetésekkel nem képes teremteni semmiféle potenciát, s a mely mesterséges erőltetésekre kiadott pénz a legelhízázottabb költsékes.

A mezőgazdaság emelésére kellene fektetni minden súlyt, itt alkalmazni minden erő, mert a mint aztán ez egyszer megindul, arra van hivatva, hogy mint a vonat első fogott mozdony, vigye a többi magával. Minden garas, mely a mezőgazdaságtól elvonatik, meghosszítja magát, mig minden garas, mely a mezőgazdaság emelésére adatik, iparon, kereskedelmen és mindenben segít egyuttal. Ha a gazdának van, mindenkinek van; ha agazdának nincs, senkinek sincs!

S hogy végre ola térjünk, hol gazdasági betegségeink emészto férge rejlik, azaz a rossz gazdálkodásra, tehát kezdjük elejéről a dolgot.

Mindenek előtt mondjuk el, miféle megrögzött hibák azok, melyektől, mint a haladást gátló lidércnyomástól, meg kell szabadítani gazdaságunkat, mert a mig e lidércnyomástól meg nem szabadítottunk, addig a helyes gazdálkodást megkezdeni lehetetlen. Tehát:

Minden ember csak oly területen gazdálkodjék, a mely területet az első négysegétől az utolsóig jó karban tartani és megkivántatóan művelni képes.

Ha tetszik, itt minijárt kiszámírnuk, hogy száz hold jól művelt s jó karban tartott birtok mennyivel ör többet négysszáz hold rosznál:

a) Négysszáz hold földbe kell négysszer annyi mag, négysszer annyimunka. és négysszer annyi adó, teremni pedig nem terem többet, mint ama száz hold, melyet folytonosan jó karban bírok tartani.

b) Ha nekem az a száz hold annyit terem, mint másnak a négysszáz? Én tarthatok azon a kijel: holdon annyi lábas jószágot, mint a mennyit tart a másik a négysszáz holdon. — Ez a másik előny.

Rövid félóra mulhatott el, midőn az ezredes társalgásunk közben elhagyta a termet. Pár perc múlva visszajött s szabadságot adott a „kormányzó ur”-hoz belépőm. Ajtót nyitott, s előre vont gyöngyömet. Keblemben lüktetett a legparányibb véresepp, szívem elfogulva szorult össze. Egy lépés meg, s én tágas szobában voltam. Az ajtótl balra egy nagy író asztal előtt állott egy meghijlott, de edzett ész alak, kis barna hálósapkával fején, könnyű barna ruhában, nyakkendő nélkül. Felé fordultam — s könnybe lábadt számaim és elhaló szavam volt őszes üdvözlétem. Kossuth előtt állottam remegőn.

Ő rögtön észrevette meghatótságomat, s egy mély, érczes, tiszta hangú „Isten hozta”-val igyekezett elfeledtetni benyomásaim élénk képét. Aztán helyet mutatott a szoba másik oldalán egy asztal mellett, ő egy másik kis dohánytartó asztal elé ült velem szemben, Ihsz ur pedig egy díványon foglalt helyet tőlem jobbra. S hogy a bennem küzdő érzelmek tengerét Krisztusként egy szavával nyugalomra hajtsa, tüstént kérdezett utazásom czéja és irányja felől.

Kisér lecsendesülve, röviden akartam megemlíteni párisi tartózkodásomat, s az ott látottakat. De ő ma megjegyzéssel, hogy aligha enged meg gyakori betegeskedése neki ezt a hosszú utat, felhírt, mondanám el részletesen benyomásaimat különösen a magyar osztályt illetőleg. Szavai által felhátoritva, igyekeztem lehető gyorsan összeállítani az engem meglepő érdekesebb részleteket. A magyar képkiallításról szölvá, Kossuth közbe monda, hogy nagyobbik fia szintén itt Londonból hozza a tárgyat, s nem nagyon kedvezően nyilatkozott levelében a magyar képkiallításról szemben a francia, olasz, vagy angol iskolával.

Különbem fim nem egészen hivatalan bíráló — tévé utána — mert ime nézze, szobám falán e két tájkép is tőle van, s ő folyton érdeklék az festészi hajlamait üres óráiban”. — E

c) Ha aránylag az emeltetnék a mezőgazdaság, hogy száz hold annyi hasznot hajtson, mint a mennyit most négysszáz hajt? megnégysszeresednék a természet és a termelés; nyers terményből, ugy állatból lenne az országnak négysszer annyi jövedelme mint jelenleg, azaz forgalomba jönnénegyszer annyi pénz, iparnak és kereskedelemnek pedig nem kell egyébe.

Ez pedig kérem olyan egyszerű szent igazság, hogy nincs ember a világon, a ki megczáfolni bírja már t. i. alaposan. Mert először is azt kellene bebizonyítania, hogy Magyarországon a gazdaság intenzív ereje elegendő az extensivias vagy is a birtok kiterjedéséhez; már pedig ezt bebizonyítani nem fogja seaki, mig én, ha valaki úgy kívánás, bebizonyítom, hogy Magyarország területi viszonyához és talajminőségéhez arányban, még annyi terményt és még háromszor annyi állatot produkálhatna, mint produktál, ha t. i. minden gazda csak oly területen gazdálkodnék, a mely területnek mezőgazdasági szakszempontról magfelelni képes.

És ime ezzel bebizonyítottam azon állításomat is, hogy roszul gazdálkodunk; mert hogy gazdálkodhatnánk jól az Isten szerelméért, ha földünk kisoványítottak, elcsigázottak, csak imittamott és imigy-amogy trágyáztok, s legtöbb esetben rosz művelés alatt állnak. Hogy lehetne ezt jó gazdálkodásnak mondani? Aztán felibe adják, kukuricázzák, vetik egymásután, nyakra-főre: Ugyan kérem hogy lehetne ezt jó gazdálkodásnak állítani? . . .

És volt-e valaha jobban? Volt-e valaha kelő erőnk? Aránylott-e valaha a befektetés a föld területi négysszázhoz? Ugyan kérem ne ámsítsuk magunkat és ne mondjuk, hogy ezen gazdasági mulasztások oka a kormányban keresendő. Ma d megmondom én jövő cikkemben, hogy hol keresendő, s a mennyiben emberi nézetem nekem is lehet, tehát elmondom abbéli nézetemet is: hogy lehetne mindezeket segíteni? . . .

Simon Elek beszéde

a kolozsvári gazdák gyűlésén.

Igen tisztelt gazda-közönség!

Élő beszédem, ezavakban öhajítottam volna kifejezni egybejövetelekönk ölszját, de hangom gyengesége nem engedi meg, hogy hosszú beszédet intézzek Önökhöz, azért engedjék meg, hogy a miket szölvá mondanai szándékoztam, írásból olvasassam f. l.

Évtizedek óta halljuk azon általános panaszt, hogy Kolozsvár igen tekintélyes területen folytatótt mezeigazdasága hanyatlásnak indult; egy rövid

szavak után két középnagyságu üde tájrajzokat elő tüntető képre mutatott.

„Fiamról szölvá — folytatá tovább Kossuth — eszembe jut megkérdeni Öntől, nem a Mont-Catin jött-e át ide utaztában?”

Igenlő válaszunra következőleg kezdé meg a társalgást.

„Igy hát okvetlenül feltűnt ön előtt a Mont-Causen átvonuló Fréjus alagut nagyszerűsége, s az a vízszivárgás, mely egy eme roppant földalatti út, mint a többi kisebb nagyobb tunelleknél tapasztalható. E víz csepegés különben általános az egész Alpensi hegylánc között, mert az itt elnyúló mészkő-réteg könnyebben enged a lapangó patak, forrás, zuhatag és csermely hajtjának, mint más erős közet vagy gránit csoport. Ez volt oka aztán ama véletlen s különös kalandnak, hogy az én nagyobbik fiam, ki mint vasúti mérnök szintén jelentékeny részt vett ezen egész hegyi pálya keresztülvételében, egyszer majd bele fult a vízbe a hegy tetején.”

Nem állhattam meg, hogy kívánc

szé a gazdalkodóknak az ugar-rendszernek a azal egybeoktolt csorda-járásnak visszaállítását, a más része, a tulajdon szabad használata elvén a földnek minden évben szabad tetszés szerinti használatát kívánja; a két akarat nem okserű használata, hanem inkább dűlása s az ebből eredő általános elszegényedés.

Azon időben, midőn a föld nem volt nyugtolt földszabadulva, a robot megmivelte a földes úr földet, olesón természetbe a gabonát, Kolozsvár is a múlt század végeig inkább csak két fordulóra mivelte határát, a földes a marhatenyész-tésre fordította.

A múlt század végén a dézma-tulajdonos két eklézsia panaszát emelte a kormányzónak s a város reáskorították kerte, hogy határát nagyobb mérvben gabonatermesztésre rendezze be, kiküldetett egy kormányzóki bizottság s az országos főépítészeti hivataltól egy mérnök, kihallgatott a választott esküdt-közönség, s a határ akként rendeztetett, hogy a város közelében eső dűlök, u. m. szentgyörgyhegy alja, a téglacser möléke, a huzti föld elő, kómál alja, a kölesföld köze, a felitott nagykiterjedésű szővafűvek között fekvő Melegvölgy; tehát 1300 hold terület minden évben tetszés szerinti használatra fennhagyattak. A határnak távolabb eső része pedig három fordulóra u. m. a szopori, kajánói és feleki, bácsi fordulókra felosztott; térkép készítettett s a földmivelés akkép rendeztetett, hogy a forduló egyikőre szarvasvetésnek, a másik tavasz vetésnek, a harmadik agnának és csordajárásnak hagytak, igazony-marhák számára a lombi, mintegy 600 hold területű legelő, ifjú marhák legelésére az ugynevezett „Filléres” és baromtartásra a tarcsai 1100 hold területű legelő kiszakasztott.

Ezen határrendezés a k. kormányzók által 1807-ben helybenhagyatván, egyszersmind meg-hagyatott a városi tanácsnak, hogy a nyomaiban eső legelésre hagytott helytől annak megszorításával s az adózó polgárok tájékoztatásával felfogásokat s tilalmakat tenni meg ne engedje, ide nem értve azon helyek, melyek minden esztendőben miveltennek, s a melyek már törvényes kerítésel vagy sánczozal körülvéve volnának.

Ezen gazdasági rendszer tartott 1856-ig a földmivelő gazdák azt állítják, hogy ezen rendszer Kolozsvár viszonyainak leginkább megfelelt, a gazda közönség a piacon mindig különösen keresett, s a folyó árán jobban fizetett buzát termesztett, s a napszám drágasága mellett is szép hasznót tehet félre, a vagyonsodás gyarapodást nyert, a gabona természetétől a kellő arány, mely az okserű gazdaságnak alapját képezi, az által fenn volt tartva.

1856-ban több gazdáink magával ragadta azon divatos eszme, hogy tekintettel a földadó terhebbé vált viszonyaira, jó volna földművelési rendszereinket megváltoztatni, s a három fordulós rendszer helyébe a minden évbeni használatot behozni, mert az által a földművelés Kolozsvár határán oly lendületet fogva nyerni, hogy nem csak az adót könnyebben fizethetők, hanem a gazda minden fáradsága, befektetett tőkéje is dusan fog kamatozni.

Ezen indítványnak lendületet adott a helytartóságnak egy rendeletre, mely a tulajdonosnak szabad tetszés szerinti használatát mondta ki. megszüntetett tehát a három fordulós rendszer, a nyomás, csordajárás egyszerre ugyszóval rögtönzve.

Tudják önök mindnyájan, hogy 1856 óta hogy állanak városunkban a mezőgazdasági állapotok? Azon több oldalról beidott panaszok és felajajlások, melyek a mondott időben életbe léptettek, új rendszer megváltoztatása iránt a hatóságokhoz beadtak, nyilvános tanácskozást tesznek arról, hogy a jelen állapotok tarthatatlanok.

A városi bizottságban Nagy Lajos képviselő ur által hoztam intézett interpellációra az önök közt kiosztott feleletet megadtam, abban bővön kifejtettem nézetemet.

Elmondottam, hogy a határrendezést megtenni nem a városi hatóság illetékessége körébe tartozik, hanem a gazdalkodóknak kell ezen ügyet kezébe venni, s a tulajdonjogból kifolyó elvén fogva, a gazda közönség van arra hivatva, hogy a maga ügyét önkormányzatilag rendezze, határbizottságot válasszon s a határügyet ez által kormányozzassa.

A tekintetes városi bizottság megrendelte tehát, hogy a gazdalkodóknak egybehivatrán, terjesztessék előbe a határ ügy, s azon javaslat, melyet a tek. városi bizottsághoz beadtam, s ottan el lett fogadva.

Egy nagy gyűlés ezen kérdések felett a dolog természeténél fogva nem tanácskozhatik: önöknek tehát a mai gyűléseken. nézetem szerint, hogy a dolog meginduljon és szabályszerű konfigurációt nyerjen, az volna a teendőjük, hogy a maguk kebeléből egy szűkebb, mintegy 12 tagu bizottságot válasszanak a földmivelő birtokosok osztályából, mely az általam beterjesztett javaslatot megvitassa, a kérdés felett gondolkozzék, fontolja meg, s a határ-mivelés rendszerének megállapítását eszközölje.

Midőn a megválasztott bizottság a most beterjesztett „javaslatot” átvizsgálta, megállapította, ismét egybehívja a gazda-közönség közgyű-

lését, ott a tervet önk tanácskozása alá bocsátja, s azon szabályrendelet, melyet önök megfog-nak állítani, a tanács után a nagyméltóságú miniszter urhoz fog megerősítésre felterjesztetni.

Ne gondolja tehát senki, hogy a most be-adott „javaslat” mindjárt életbe lépik, mert az csak akkor fog törvényvé válni, ha azt a gazda-közönség nagy gyűlése elfogadja, s a miniszter által megerősítetik.

Ezen határbizottság hatásköre még két igen nagy fontosságú teendőkre volna kiterjesztve; első volna, hogy a határbizottság két, három tagja felváltva, a mező rendőrség eljárását, a határ-beli fegyelem fenntartásánál, büntetések megsza-bálásánál, kársemléknél, pásztork felvételénél és becsüknél mint élőkök befolyának — segéd-keznének.

A második fontos teendője a volna, hogy a magyar gazdák a székes-fehérvári gazdasági érte-keztelen, a mezőgazdasági érdekeinek előmozdítása céljából elhalmozkán, miszerint mindenütt gaz-dasági bizottságok állittassanak fel. Az önök által választandó tagok egyuttal mint keblő gazdasági bizottság fogna működni, mint közvetítő közeg hasznos intézményeket valósíthatna.

A felhozottakból átértették tisztelt uraim, hogy mindent a kormánytól, a városi hatóságtól várni nem lehet, hanem mindnyájunknak sorom-póba kell állnunk, dolgoznunk kell, ha azt akar-juk, hogy bajainkon segítve legyen.

1-ör: Ezenel felolvasatam:

a városi tek. bizottsághoz beadott javas-latamat.

2-ör: A városi bizottságnak erre 29—879. sz. alatt hozott határozatát.

3-ör: A székesfehérvári gazdasági értekeztet határozatát.

4-ör: A városi bizottságnak erre hozott 105—879. sz. alatti határozatát.

S ezek után felhívom önöket, hogy elnököt és jegyzőt választva, értekezzenek, s a határ-bizott-ság 12 tagját válasszák meg, a bizottság elnökét jegyzőjét, a maga kebeléből fogja választani.

Midőn a polgármester székét ezalott hat évvel elfoglaltam, beköszöntő beszédemben jeleztem mezei gazdaságunk szomorú állapotát, s ígéretet tettem, hogy ezen ügyet tanulmányozni fogom.

Mennyiben váltottam be szavamat, nem töl-lem függ megítélni; századok óta tüzetesen ezen ügy tárgyalva nem volt.

Most önök kezébe van letérve, igyekezzenek saját érdekekben azt higgyatni, s az eddigi ta-paszlatokat tanácsul hiva, tárgyalni.

Köszönöm számos megjelenésüket, s Isten áldását kíván és kívánva munkájukra

Az értekeztet megnyitottam nyilvánítom.

Kolozsvárt, 1879. decz. 27-én.

EMLEKEZÉS id. gróf Bethlen Jánosra.

(Folytatás.)

Kazinczy Gábor Névtelen Hősöknek nevezte az erdélyi ellenléket, mely 1830-ban a kormány alkotmányellenes eljárásával szemben a vármegyék gyűlésein a törvényes ellenállást párt határozat következtében elkezdte. S neki igaz volt. Soká voltak ők lábatlanok, bár minden megyegyűlésen megjelentek. „Vándor-patriota” volt tulzó royalistáktól adott guynevők. Neveiket sem ismerték, pedig a hol két-három ember együtt volt, mindazon gyűlésekre eljutottak, mert ha birtokaik nem voltak, ajándékoztak egy-másnak s így a jogot megszerzén, használata-nul nem hagytak semmi alkalmat. Mindenütt szónokoltak, folyvást izgattak. Az egész országra ki volt terjedve szózatjuk, s mindent ezerekenként viszhangozták. Bethlen gróf velük járt be az országot, irásos tudósításokat küldött be Kolozsvár-ra az ur Casinónak, mely az aristocrata gyűl-helye s a társadalmi reformmozgalmak egyik gyűpontja volt. Mikor az 1834-iki országgyűlés megnyitott, a föld már egészen aláírva a kor-mány lábai alatt, a gyuanag el volt hezve, csak a felrobbantás volt hátra. Az országgyűlési események azt hajtották végre. Itt fűződött a Wesselényi zászlója alatt e szövetség egy legyőz-hetlen phalanxszá. Ezújkor Erdélyben az ország-gyűlések megtartásának kivívása s az alkotmányos kormányzásnak összeál-lítása s nem birták tűrni, hogy míg az anyar-ország törvényben szavazta meg az adót és ka-tonát: a hasonló alkotmánnyal bíró Erdélyben, mint az osztrák örökös tartományokban, abszolút hatalommal uralkodjék a fejedelem s a pénz- és veradót önkénye szerint röjje ki és hajtsa felor-donanceokkal kinevezett kormány.

1834-ben Udvarhelyszéken Bethlen indítvá-nyozta, hogyha az országgyűlés a sarkalatos hi-vatali választások és adóügy elintézése előtt osz-lík szét, az ország a törvénytelenül ki-rított adót ne fizesse, a nem törvénye-sen választott kormánynak ne enge-delmekeskedjék. Ezért közkereset alá került, mi alól csak 1841-ben szabadította fel királyi kegyelem.

Időközben Wesselényi elfogatván: helyébe 1841—43-ban követő Bethlen grófot választot-ta meg Udvarhelyszék s azóta 1846—47-ben, 1848. a májusi erdélyi, július 2-án a budapesti országgyűlésre is. 1861-ben a gyulafehérvári elő-

leges országos nagy gyűlésre is meghívott be, 1863—66-ban a székelyi törvénytelen összeál-lítá-su gyűlésre is megválasztotta Udvarhelyszék, a melyből azonban egy tiltakozó nyilatkozattal mind-nyájan kiléptek. 1865-ben az utolsó erdélyi, 1867—69 és 1870—72-ki pesti kongresszus ismét ő választott meg. Harmincz évig birta választói bizalmát, s a különböző helyeken és válságos időkben tartott országgyűléseken az alkotmány, emberi és polgári jogok és okserű reformok kö-vetkeztetés híve és bátor előharcosa volt.

1848. ápril havában a száz és román for-rongások alatt a magyar ellenlék az ő 6-vári há-zában tartotta gyűlését. Én tettem jelentést a Schmidt Conrad házánál Szebenben tartott szász tanácskozás s Balázsfalván a Szabad-ságmezőn folyt román nemzeti gyűlések ered-ményeiről. Több ízben jelen voltak nála Erdély politikai celebritásai: öreg Bethlen János, a két Zeyk, Wéer Farkas, gr. Teleki Domokos, b. Jó-sika Miklós és többen. Az Unio kimondásakor nála készültek el az ellenlék azon titkos tudósi-tásai, melyeket május 1-őjén gyorsfutár vitt fel a magyar miniszterekhez. Ő ép oly erős Unio-párti volt, mint a separatisták és nationalisták törekvéseinek ellenzője, a kiket országgyűlésen a politikai sajtóban és nagygyűléseken szóval, írás-ban és tettel folyvást és nem sikertelenül ostro-molt. Ugyideig b. Vay Miklós erdélyi kir. biztos mellett működött, mint az erdélyi dolgokban ismeretes és járatos. Az agyagfalvi széköly nemzeti gyűlésen gróf Mikó Imre és Berde Mózes mellett ő volt a Székelység egyik mérsékli vezetője. Midőn b. Puchner ostromállapotba tette Erdélyt, a kir. fő kormányzók és magyar miniszterium ha-talmát egyszerre fel függesztvén: axon őt ellenlékí férfiú közt, a kik 1838-ki decz. 12-én gróf Mikót, mint kormányzó helyettesét b. Puch-ner ellen panaszt s az ország sérelmeire orvoslást sürgető kérésrel Bécsbe küldötték, egyik gróf Bethlen volt. Nyilatkozatuk eredeti je néhai gróf Mikó Imre birtokában volt. Nagyonfontosságú ok-irata a mai időkben Erdély történetének, de már kevesen ismerik.

A magyar szabadságharc legvégsőse jelene-tei Erdélyben folytak le, mert az absolutismus ott talált két nemzetiségben oly erős támaszt, melynek egyike pénzzel, másik számmal vetette magát a küzdelembe, mely aztán épen ezáltal bel-ső polgárháborúvá fajult, a vármegyében szét-szórtan élő csekély magyarságot anyagilag és szellemileg csaknem semmivé tette, holott eddig nálok volt a nagy földbirtok és befolyás, s a vár-megyék és azokban levő nagy városok voltak az országban a politika, a társadalom és közszellem irányzó.

A forradalom lezajlása után hónapokig buj-dosott Bethlen gróf is, s ama 120 között levén, kiknek felsőbb kegyelem szabadságát és életét visszaadta: ő is visszakértül családja s gyermekei rá rég váró körébe.

Jakab Elek.

(Vége köv.)

A „HILÁRIA” KÖZGYÜLÉSE.

A kolozsvári „Hilária Dalegyet” közgyű-lését, mint hirdette volt, 1879-ik évi decz. 27-én megtartotta.

Elnök Groisz Károly üdvözlőlvén a megje-lent tagokat, röviden felmentti, hogy a tudvalevő egyleti surlódások miatt 16 tagtársal egyetünk volt tükára is kilépett és így a választmány egyik tagja felkérte a jelen közgyűlésnek egy-letünk lefolyt évi működéséről jelentést tenni.

Választmányi tag Szabó Károly az egylet évi működéséről következőkben teszi meg jelen-tését.

Tisztelt közgyűlés!

Egyetünk választmánya lefolyt éves élete után üdvözlő a megjelent tagokat s ödmével ki-vájja értesíteni, hogy az év elején táplált aggo-dalmait a legfőnyesebb siker osztatá el, mert oly év eredményről számolhatunk be, mely kétség-telenül egyetünk életében emlékeztető méltó esete-keket tud felmutatni s az jövő számára is meg-örökítve lesz.

A „Hilária dalegyet” alapszabálya értel-mében a követelt négy dalestélyt megtartandó helyiségben hetenként kétszer u. m. szerdán és szombaton öste tartott gyakorlatokat, ezenkívül gyászadalok, egy templomi oatoriumok betanulá-sára több napot szentelt s bizva karnagjának ké-pességében s működő tagjainak buzgóságában, igyekezett betölteni feladatát.

Az említett dalestélyek egyikével (jul. 12.) a lövölde helyiségében a társasjáték közreműk-désével 10 éves fennállási ünnepélyét megülte, 206 frt 50 krt jövedelmzett. Március 10-én Liszt Ferencot, a zenék királyát fogadta. 14—15-én a szegedi árvízkarosultak javára rendezett hangversenyen szerepelt. A marcz. 15-iki nemzeti ünnepélyt dalalaival fűszerezte. Ő felelőse ezüst monnyegzői ünnepélyét megülte. Háromszor a ró-mai kath. egyházakban énekével lépett fel, négy halott ravatalánál gyászadalokkal emelő a szer-tartást.

Ezekből látható, hogy egyetünk a lefolyt év alatt 17-szer lépett fel nyilvánosan s nagy-részt hazafias és kegyetes cselekedélmozdítására; az elősorolt előadások husz egyes számot mutat-

nak fel különbféle zeneszerzőktől, Gunesch Károly karnagy, s Beil Venczel volt egyleti tagtól részint eredeti dalszerzeményeket, részint jó átiratu nép-dalokat adott elő az egylet.

A pénztári kimutatás az eddigiekhez köpest igen mérsékelt állást mutat fel, ugyanis 889 frt 50 kr évi kiadása után jövő évi számadására át-megy 28 frt 72 kr, melyet passiva nem terhel. Az egylet leltározott vagyona 1357 frt 32 krt tesz.

A hangjegytár Nazenbetrachtungen és Fa-tinicoza darabokkal, egy a néhai Schell Mihály ö-zvegye által ajándékozott művekkel szaporodott, utóbbi nemes adomány köszönettel viszonoz-tatott.

Egyetünk ügyei tárgyalására 12 rendes és 3 rendkívüli választmányi gyűlés tartatott, me-lyeken 93 folyó ügy intéztetett el. Végül egyle-tünk választmánya sajnálattal említi meg, hogy a közhajnak hódolni kívánó egylet kebelében be-kevekezett surlódások miatt, mint említették, 17 tag kilépett, kik nemzeti érdekeinknek élni nem kívánva mellékatkon adnak kifejezést vágya-iknak.

E momentális eset azonban holdtűlteként tűnt fel egyetünk egén, mert rá viradt a nap midőn 34 működő tag csatlakozásával fennállás-nak jelét adja, s a ma már mutatkozó szorgalom állandóságával kétszeresedett léptekkel halad nem-es célja felé. Éljen sokáig! (éljen, éljen.)

Ezután a számadásos ügyek következtén a kiküldött bizottságok jelentése tudomásul vé-tettek.

A jövő évi költségelőirányzat s kapcsolato-san a fizetések meghatározása, egy jelenben meg-fennálló alapszabályok revizio alá vételére és ügy-kezelési szabályzat készítésére vonatkozó indítvá-nyok választmányhoz áttétetnek, meghagyatván, hogy legközelebbi közgyűlés előbe terjesztes-senek.

Karnagy Gunesch Károly jelenti, hogy az egylet (működő tagok) a műnekek tanulása kör-ül nagy buzgalmat fejt s reménye van, hogy a „Hilária dalegyet” biztos virágzása tetőpontjára jutand.

Indítványoztatott, hogy a pénztárnok mellé ellenőr állítsassék, székeségessége ily értelemben elejtetett, de ezzel szemben határozatott, hogy az ellenőrzés a titkár kezelése alatt álló és általa pontosan vezetendő utalvány-könyv által pótol-tassék.

Továbbá az egylet tulajdonában levő s zini előadásokra felhasználandó szinpad eladása el-határozatott.

A „Hilária dalegyet”, mint magyar dal-egylet mondatott ki (szűnni nem akaró éljen, taps és éljen).

Szabó Károly az egylet érdekében kifejtett munkássága elismeréséül tiszteletbeli taggá választ-tott s részére kiállítandó díszoklevél kiadására titkár utasítva lett.

Elnök Groisz Károly állásáról leköszönve, a közgyűlés egyhangulag, zajos éljenek közt újból — ezuttal ötdöször — megválasztotta.

Három tagu bizottság neveztetett ki a dal-egylet tisztviselői választására beszédendő szava-zatok összegyűjtésére, minek eredménye lett a kö-vetkező:

Jegyzőkönyv.

Szavazott 20 egyén, megválasztott és pe-dig első alelnöknek Gazsi József, második alelnök Szijártó Ferenc, titkár Szilágyi Károly. alkarnagy Papp Gyula, jegyző Gámeneci Márton, pénz-tárnoknak Szabó Károly, gondnoknak Kovács En-dre, hangjegytárnoknak Hámbrich Károly, választ-mányi tagoknak District Amade, Várdai Albert, Vestfall Ágoston, Zieha Adolf, Heim Vilmos, Pli-hál Ferenc, Filker Ferenc és id. Veisel Ant-al, pottagoknak Klimes Károly, Marezkineics János.

Kolozsvárt, 1879. decz. 21.

Szilágyi Károly,
titkár.

A törvényhatóságokból.

Kolozsvármegye köztörvényhatósá-gi bizottságának rendes közgyűlése.

(Folytatás.)

(Árva ügyek. Közegészségügyi jelentés. Kör-orvosok. Állat egészség. Nagy-nyedi törvényszék. Ragadozó állatok. Törvényezikkek kényszer utján beszerzése. Fegyelmi ügyekben a tisztí ügyész felelősségi joga.)

Az alispáni jelentés után, Móza Sámuel árvaszéki elnök olvasta föl az árvaszék működé-séről szerkesztett főlves jelentését, melysint: folyó év június végétől november végeig az árva pénztárba befolyt: készpénzben 17,975 frt 51 1/2 kr urbéri kötvényben 5100 frt, bir-sággénz címén 5 frt, összesen 23,080 frt 51 1/2 kr. Ugyanezen idő alatt kiutaltatott: kész-pénzben 8421 frt 47 kr, urbéri állam kötvény-ben 3750 frt, összesen 12,171 frt 47 kr. Az ár-va pénztárban november hó végéig volt 199,957 frt 40 1/2 kr.

Áttér ezután a jelentés az árvaszék azon helyes intézkedésére, hogy a halálosíték felvéte-lére, hol tömegesebben nem jelentettek be: kü-lön egyéneket bízt meg, mivel a körjegyzők többszöri sürgetés dacára sem terjesztettek be.

Végül a jelentés rendjén az árvaszéki el-nök utasított, hogy az árvaszéki szabályrende-letre nézve — melyet a közjogi szakosztály meg-alkotni elmulasztott — a jövő közgyűlésre ter-jeszzen be javaslatot nem különben a széknel je-len alakjában meg nem felelő közjogi közgyámi intézménynek észlezerűbb rendezése iránt is uta-sítottat javaslatot tenni.

Dr. Nagy József megyei főorvos jelentése szerint: az egészségügy a jelen évben a korábbi évhez viszonyítva megyénk területén kedvezőnek nevezhető. — A ragályos és rohamos kimeneteli járványokból mondhatni csak a ronszólo to-roklob lépett fel és pedig még a múlt évről át-jőve, a megye egyes vidékein, és pedig legnagyobb számban a b-hunyadi járásban hol 400 eset lett bejelentve, uralkodott még az almasi (121 eset), gyalui (172 eset), kolozsvári (121 eset), moci (223 eset), a m.-örményesi (31 eset) és tekei (13 eset), járásokban s Teke rend. tan. városban 11 esetekben. Összesen be lett jelentve az év folytán 1096 eset, ebből felüldött 498, elhalt 598, a mi megfelel 54% halálozási százaléknak, a mi a múlt év 62 halálozási %-kával összehasonlítva a jelen év egészségügyi állapotára nézve 8% javu-lást mutat.

Dicsőreleg emlékszik meg ezután főorvos ur a körorvosokról, kiknek oadaó munkássága okoz-ta az egészségügy viszonyok ezen javulását, s hi-szi, hogy a nép mindinkább meg fog barátkozni az orvosi intézménnyel, — mind nagyobb ja-vulás fog az egészségügyi viszonyokban mutat-kozni.

Az év folytán 9 oltó orvos által beoltatott 5857 egyén közül 3093 fi és 2764 nő. Megfo-gant a himlő 5570 egyénen, sanyá volt 21, nem fogant meg 81, és betegség miatt nem lehetett beoltani 133-at. Meg nem jelent 80. Teszen az oltásért járó illeték 584 frt 85 krt.

A múlt évi himlő oltári adatokkal a jelen évit összehasonlítva, több oltatott be a jelen év-ben 840 egyénen mint a megelőző évben.

A moci kerületi kórházban ápolatott a je-len év folytán összesen 147 egyén, ebből 82 fi és 65 nő.

Meggyógyult 128, elhalt 3, kezelés alatt maradt 19 egyén. — Ezen kórházban a jelen évben több ápolatott 45 egyénen.

A megye területén létező gyógyszerárak, főorvos ur által megvizsgáltatván: mind rendben találtattak.

A főorvisi jelentés felolvasása után Gyarmathy Zsigmond bizottsági tag kelt ki némely körorvosok ellen s ajánlotta őket a főorvis figyelmébe, miután azonban neveket nem említett fel: felszólalásának lehet hogy némi hatása lesz, ha illeték mekérk, hogy róluk van szó; de ré-szünkről egy körorvisi intézmény mint a köz-egészségügy érdekében általában inkább oajat-tuk volna, ha felszólal ur a mulasztások és visszaéléseket felsorolja vala, hogy tér nyílhottat volna a körorvisi intézmény és az egészségügy érdekében egy kis hivatalos tisztogatásnak!

Az állatorvosi jelentés szerint: a le-folyt évben a takonykór 10 darab lovan mutat-koztván: mind a 10 darab kiirtatott. Rühességben szenvedett s ezen korból kigyógyított 6 da-rab lo.

A szarvasmarhák között szőrványosan uralkodott a nyár folytán a lépfene, mely kórmebeu elhullott 21 drb.

A juhak között szintén szőrványosan fellé-pett a juh himlő és a máj-metely, s itt-ott na-gyobb mérvben pusztított.

A sertések között különösen a torokgyík pusztított a legnagyobb mérvben.

A törvényhatósági átiratok tárgyalása rendjén: Alsófehér vármegye közönségének a nagy-nyedi kir. törvényszék visszaállítása iránti fel-irata pártoltatott; nem különben pártoltatott Ár-vavármegye közönségének a ragadozó vadak elej-tésének díjazása tárgyában a belügyminiszterhez intézett felirata. Felirattal pártoltatott végül Ma-ros-Tordamegye közönségének az országgyűlési tör-vényezikkek kényszer utján megrendelése ellen a képviselőházhöz intézett felirata.

Figyelmet érdemel még a közigazgatási bi-zottságának a községi közegek ellenébeni fegyelmi eljárásnál a tisztügyész fellebbezési joga érde-kében átirata. — Az ügy fontosságánál fogva észlezerűnek találjuk ez ügyre bővebben kiter-jeszkedni.

Az 1876. évi V. t. cz. a szbirák feladatává teszi, hogy a községi közegek ellen elrendelt fe-gyelmi vizsgálat alapján, a fegyelmi vétséget (súlyosabbnak vagy könnyebbnek minősítsek, mi-után pedig a minősítésben a szolgabíró egyszer tévethet; de közvetlen érintkezésben lévén a köz-ségi közegekkel érdekelte is lehet nem egy eset-ben, ezen indokokból, s továbbá azon indokokból, az ügyész minden fegyelmi törvény szerént (bir-róság, közjegyzői, ügyvédi stb.) a fellebbezési jog megilleti, de az 1870. évi XLII. t. cz. azon in-tézkedése szerint is, mely szerint „őre a törvé-nyeknek” — a megye aispánja azon intézkedést hozta be, miszerint minden — a szbirák vagy a rend. tan. városok polgármesterei által, 1-ő fok-ban hozott fegyelmi határozat, az ügy iratokkal együtt közléstessék a tisztí ügyészhez, aki azokat vagy tudtánl veszi, vagy ha közérdek tekintetéből sérelmesnek találja megfellebbezi. Azonban ezen nézetünk szerint egyedül helyes intézkedés,

egy előfordult eset alkalmából a belügyminiszter megsemmisítvén: elrendelte, hogy jövőre a fegyelmi határozatok az ügyiratokkal együtt a főispánhoz terjesztessenek fel, ki ha a hozott határozatokat a közérdek tekintetéből sérelmeseknek találja, felterjeszti a belügyminiszterhez, a belügyminiszter pedig, ha szintén hozzájárul a főispán nézetéhez elrendeli az ügynek feldolgozását és így mintegy érdemleges és legvégső foku határozatot hoz olyan ügyben, mely még tulajdonképpen megfellebbezve sem volt a bíróságnak magától, hogy az alispán nem lesz egy nézetben a miniszterrel s vagy ennek dacára megfogja a miniszteri rendelet előtt, a mi tisztviselői független állásának rovására esik vagy megmarad ellenkező nézetén s ekkor a belügyminiszteri rendelet marad hatálytalan, de ezektől eltekintve megjárja, a meglehetően alárendelt természetű ügy a félországot s csak azután nyer ellátást, s így büntetésnek a rögtönösség iránti sarkalatos elvét semmisíti meg. Ezen kívül némelyek kik megyei autonómia még mindig feltételeknek s politikai hitvallásukat még mindig arra alapítják a belügyminiszter ur ezen intézkedésében politikai hatást látnak, melyszerint a népre leginkább hatni tudó községi közegeket, melyek más törvényes uton nem voltak befolyásolhatók, a fegyelmi ügyek gyepölészárával kívánja esedgés kényszeríteni. — Mások meg összpontosítást keresnek ez intézkedésekben. Mi megvaljók sem egyiket, sem másikat nem találjuk, hanem az egészet egy bürokratikus irányúnak tartjuk. A mi azonban lényeges és kénytelen. A megye közgyűlése is ezen nézetnek adott kifejezést, midőn a rendelet ellen felírt s felíratát az összes törvényhatóságoknak megküldeni határozta.

Együttes és tömeges fellépés, ugyhiszük biztosítani fogja a megyék ezen sarkalatos jogára nézve a sikert.

(Vége köv.)

NAPI HIREK.

Kolozsvár, 1879. decz. 30.

— **Szinházi választmányunk** vasárnapi ülésében a hármas bizottság lemondott a valandókkal, hogy a választmány utóbbi határozata értelmében a drámai és népszimuliumi személyeket egészen újra levén szerződötendő, a bizottság mandátuma pedig a jövő májusban lejárván: nem kíván a leendő igazgatóság hatáskörébe vágni. A választmány — a hármas bizottság tagjain kívül csak három választmányi tag levén jelen — nem kívánt az új igazgatóság megalakításába beleszólhatni s felkérte a bizottságot, hogy — a jövőre szerződötendő tagok névsora amenny is már meglevén a meglevő választmányi ülésen állapítva — a további határozati szövegeket az igazgatóság teendőit folytasson. Az igazgatóság engedett is a kérésnek Ferenczi Miklós kivételével, ki bókros elfoglaltatás s más körülmények miatt hozza föl, már most fölmenteni kéri magát az igazgatói teendő alól, mit a választmány tekintve a fölhozott indokokat, nem is tagadhatott meg. Az igazgatóság, egyezsersmind bejelenté, hogy Molnár György művezető ural közöltetvén a jövő év beosztási mű-terve, a művezető ur nem mutatkozott hajlandónak ez alapon is megmaradni állásán — mely kérdés tárgyalásában azonban a választmány nem bocsátkozott, a hármas igazgatóság megállapított hatáskörére való tekintettel. Ehez képest tehát az igazgatóság feladata leendő művezető személyi kérdésének eldöntése s részünkről reméljük, hogy mind az igazgatóság, mind Molnár György komolyan és az ügy fontosságához mért körültekintéssel fogják a nemzeti s személyekre, hanem és főként a nemzeti szellemre nézve oly nevezetesen kérdést megoldásra kutatni, mi egy látszik, hogy mind színházunknak Molnár, mind Molnárnak színházunkra nagy szüksége van a kölcsönös elnézés, az ügy érdekében mindenek fölül való helyezés s a mindeket részről kétségtelenül főforgó nemes ambíció megfelfalhatóvá teendő azt azt út, melyen e feltett nemzeti, közmívelődési intézetünk virágzása int kecseregő csillogat. Szerencse föl az új esztendőben!

— **Br. Kemény Endre**, ifjabb költői generációjuk e kiváló tagja, ismét egy szinadarabon dolgozik; a darab meséje népeletből van merítve s a költő már nagyobb részével készen van. A zenés és népdalokat a szinművész br. Bánffy György fogja írni s a darab valószínűleg még a téli időnyben a kolozsvári szinpadon kerül színe. Ugyancsak br. Kemény Endre és br. Bánffy György egy operetten dolgoznak; az operett meséje a bagdád kalifák korában játszák. Az operett, melynek címe a „Géljakirály“, szintén a kolozsvári szinpadon fog először színe kerülni.

— **Egy népszimulium-társaság** van alakulóban, mint mondják, Kolozsvárt. Egyik bécsi színház az igazgatója ugyanis felbátorítva a „Falurossza“ sikerre által, mely ama szinpadon nagy sikert ért el, mellett került német fordításban nemrég színe s azóta folyvást repertoire-on van, elhatározta volna: a magyar népszimuliumvet eredetiben, magyar nyelven és magyar színesekkel bemutatni a bécsi közönségnek. E célból akar megnyerni egy egy előadást ciklusra néhány kiváló magyar színészt és színésznőt s e tárgyban egy megmozdítja Kolozsvárt színházunk több tagjának

is már szerződési ajánlatot. — A vállalat kétségtelenül nagy kockázattal jár, ámbar tagadhatatlan az is, hogy kedvező constellation között nem épen kétségbeesett vállalkozás.

— **A városi képviselő-testület** a vasárnap megtartott utóválasztás után a belmonostori választókerület bizalma nagy többséggel Dobál Antal ügyvédet választotta be, ki 122 szavazatot kapott; kivüle kaptak még szavazatot: Szentes Márton (42), Csákó Elek (41) s mások.

— **A helyi kir. törvényszék** ez év folytán 175 végtérágyalást tartott. Különböző okok miatt megbiúsult: 20. E végtérágyalásokon, összesen 301 személy felett hozott ítéletet a kir. törvényszék. A büntény és vétségért az évben vád alá helyezett száma: 302. E mennyiség a különböző bűntények lemóit illetőleg következőleg oszlik meg: nyilv. erőszak 13; gyermekgyilkosság: 1; emberölés: 17; súlyos testi sértés: 47; gyújtás: 3; lopás 159; sikkasztás: 13; rablás: 1; csalás: 25; rágalmazás: 4; büntetésesek elősegítése: 3; életbiztonság elleni vétség: 6; vétkecs bukás: 1; sorozás előli szükség: 3. Fennebbi adatok elég élénk bizonyítékok törvényszékünknek a büntények körül tanúsított tevékenységének.

— **Községiülés.** A kolozsvári torna vívodaegylet 1880. évi január hó 6-án, az az: Vízkeresztnapján délután 10 órakor, a városi bizottság nagy termében évi rendes közgyűlést tart, melyre a részjegybirtokos urak tisztelettel meghívattak. A közgyűlés tárgyai: 1.) elnöki megnyitót; 2.) a választmány múlt évi működéséről szóló jelentések tárgyalása; 3.) a számadás vizsgáló bizottság jelentése; 4.) az 1880 évi költségvetés megállapítása; 5.) leltározó, számadás felülvizsgáló, s jegyzőkönyv hitelesítő bizottságok kinevezése; 6.) tisztválasztás, s a választmányból kilépő 9 tagnak titkos szavazás után való választása; 7.) 12 részjegynek a városi tanács által kiküldendő biztos jelenlétében való kisorsolása. — Páll Sándor, elnök. Móricz István, titkár.

— **Az árvizkárosultak** vasárnap délen elemeztették utóljára. Ez alkalommal adakoztak: Pattantyus Lukács 20 kisebb kenyert, öz. gr. Teleki Domokosné 20, Zsigmond Dezsőné 20 s Pataki Sándor 20 adag főzelék. Enapon 94 család, illetőleg 325 személy látottat el élelemmel gr. Teleki Domokosné, gr. Horváth Toldy Lajosné s Inczédi Sámuelné ő nsgai jelenlétében. A nögyelet igazgató választmányának közreműködésével, az élemezés decz. 16-tól, decz. 28-ig, tehát tizenhárom nap tartott. Legkevesebb adatott ki decz. 24-én, t. i. 283 személynek, s legtöbb decz. 19-én t. i. 625 személynek. A 13 nap alatt összesen 5779 személy látottat el élelemmel. A 13 nap alatt pedig kiosztott összesen 279 nagy, s 2299 drb 10 krajczáros kenyér, 3124 adag főzelék, s 70 kiló szalonna. Az izraeliták naponta kenyert és főzelék helyett pénzt kaptak. Hogy a lakbázaikból kisorsított családok élemezéséül sokáig tarthatott, az a városi közönség áldozatkészségén kívül, különösen a játékon nögyelet igazgató választmányi tagjaiak s főleg a nögyelet nagy érdemű elnöke öz. gróf Teleki Domokosné ő nsga páratlan buzgalma, kitartásának, s emberbaráti nemes érzületének köszönhető.

— **Az árvizkárosultak** élemezése. A viz által kárákból kisorsított családok élemezésére e hó 25, 26 és 27-én adakoztak: kenyeret: Szepesi Ferencné 2, gr. Teleki Miksáné 2, öz. gr. Teleki Domokosné 4. — Főzeléket: br. Bánfi Dánielné 15, Deák Pálné 20, Simon Elekné 20, báró Bánffy Albertné 25, Szepesi Ferencné 20, gróf Teleki Domokosné 20, Ferenczi Mészéné 10, Biásini Domokosné 10, gróf Teleki Miksáné 40, báró Kemény Györgyné 20, dr. Weisz Józsefné 10, Zeyk Józsefné 10, Tamási Péterné 10, Kendeffi Samuné 20, öz. Kriza Jánosné 10, br. Kemény Vilma 10, gróf Haller Gáborné 10, Zsigmond Dezsőné 20, Mosel Wagner Veron 10 adagot, s Molnár Sándorné 2 kalácsot. — Ezeken kívül Kiss Sámuel még 220 személyre főzetett díjtalanul, s csak a hozzávalót adta a nögyelet, az általa gyűjtött pénzről. — E három napon összesen 967 személy látottat el élelemmel. — A kiosztásnál e napokon jelen voltak: öz. gr. Teleki Domokosné, br. Bornemissa Ignácné, br. Bánfi Dánielné, gr. Tholdy Horváth Lajosné, dr. Pataki Dánielné, Kriza Jánosné s dr. Weisz Józsefné ő nsgai.

— **Igen okos és dícséretre méltó** tervén törik fejüket a kolozsvári iparos ifjak. A jövő év pünkösztjére egy kis kiállítást akarnak rendezni, melynek tárgyait a maguk és az erdélyi iparos fiatalok által készítendő iparcikkok képeznek. Egy általános, a közérdeklődés rovására csaknem kőznapivá váló kiállításnak ily rövid idő alatt, természetesen nem volna semmi értelme, de a kolozsvári ifjak egy kisebbszert gyűjteményben erdélyrezi fiatal társaikkal együtt, csak azt akarják felmutatni, a mit maguk előállítani képesek s ugyszólvá vizsgálatot akarnak kiállani a nagy közönség előtt, s ez csakugyan dícsőségkre való nemes törekvés, egy szép vonás a kolozsvári iparos ifjak komoly irányának jellemzésére. Minthogy azonban a kiállítás sikere a munka-adó mesterekől is függ, a múlt vasárnap délután a munkadátok és több városi polgárt közös értekezletre hívtak meg az iparos ifjak. Az értekezlet az iparos önképző és betegsegélyző-egylet alelnökének Székely Miklósnak elnöklése alatt a tárgyhöz illő

komolysággal folyt le. Az egyet ügyes titkára: Pinter előadta, hogy mit határoztak a maguk körében az iparos ifjak a felszólította a jelenlevő munkaadó mestereket, hogy nyilatkozzanak az iránt, minő állást foglalnak el a kiállítással szemben s lesznek-e szívesek annak sikerére közremunkálkodni. A munkaadó mesterek közül (többen szólaltak fel e tárgyban, mindnyájan melegen üdvözlőlvén az ifjuság jóra való törekvését s a részletek feletti tanácskozás után az értekezlet avval oszlott fel, hogy az erdélyrezi iparos ifjak kiállítása a pünköszi ünnepekben valóssággal meg fog tartatni; a kiállításnak tárgyait pedig kizárólag iparosifjak által készített czikkok fogják képezni.

— **Egy veszett eb** keltett rémületet vasárnap a belközéputczában; az eb a belmonostor utca felől jött a főtéren és belközéputczán keresztül s ekkor állítólag több kutyát megharapott, míg végre a tűzér-laktanya előtt sikerült őt Nagy Ferdinándnak ledölnie. Szerencsére a veszett állat (egy szép vizsla) emberen nem ejtett sebet.

— **Dyphteritisben** a múlt héten (nov. 30-tól dec. 6-ig) ismét négy gyermek halt meg Kolozsvárt; az összes halálesetek száma, ezt is beleszámítva, ez idő alatt 22 volt (13 férfi, 9 nő). Ugya ezen a héten az egész városban csak 17 gyermek született (11 fiú és 6 leány).

— **Zábulik László** volt orsz. képviselő, városunk egyik jónévé ügyvédjé közelebről gyezett el Szamos-Ujvárt, Tudorfi L. közszereketben álló hájos leányát, Lilát. Szerencsét az új frigyehez.

— **Nagy-Váradon** dr. Lukács János, Bihar megye főorvosa s messze földön ismert kitűnő orvos Karácson első napján 67 éves korában elhunyt.

— **Oláh** lapok az erdélyi árvizkárosultakról. A bukaresti „Romanul“ decz. 23-iki számában felhívást intéz olvasóihoz az erdélyi árvizkárosultak érdekében. A felhívásban a többiek közt a következőket mondja: „A magyar kormány minden bizonnyal segítségére fog járni ezen szerencsétleneknek, valamikép sietett hasonló esetben segíteni a szegedieket is. Mindenesetre számukra is meg fogják kezdeni a gyűjtést és a románok és a többi nemzetiségbeliek hozzá fognak járulni, a miképen nem mulasztották ezen humanitási kötelességüket Szeged irányában megtenni. — Hát mi valjon semmit sem tennék-e? Mi ránk nézve kétszerte fájóbb az erdélyi katasztrópha. Először azért, mert a szerencsétlenek, emberek, másodsor pedig azért, mert románok. Kötelességünk parancsolja, hogy siesünk a Kárpánton túli testvéreink segélyezésére. A mit másokért is megtettük, azt tennünk kell vérrokonai testvéreinkért is. Hasonló tartalom felhívásokat közölnek a „Pressa“, a „Telegraphul“ s a többi bukaresti lapok is. Egyetelt figyelmeztetik olvasóikat, hogy Jonecu ur a „Dacia“ színház igazgatója az erdélyi vizkárosultak javára, több előkelő bukaresti egyén közreműködése mellett rendkívüli fényes előadást rendez, s kéri őket, hogy jelenjenek meg azon előadásra.

— **Balletáncosnők** kiállítását rendezik Londonban a jövő évben, a farsang folyamán a Kristal-palotában. A vállalkozó ügynöke a világ mind a négy sarkába elküldötte meghívóit. Két jutalomdíj lesz kifizetve: egyik a legszebbnek, másik a legcsinosabbnak. Ki lesz a Helénák Párisa — még eddig titok.

UTOLSÓ HIREK.

Pétervárt, decz. 28. Az „Agence Russe“ közli a nagykövetség kinevezését. E szerint Lobanow londoni, Oubril bécsi, Saburów berlini, Nowicow konstantinápolyi és Nelidow atheni nagykövetté neveztették ki.

Berlin, decz. 28. Bismarck egészsége, mint hírlék, rosszabbra fordult.

Cettinje, decz. 28. Montenegró a portának Gusinje és Plava átadására utolsó határidőül január 6-át tűzte ki.

Skutari, decz. 28. Prizrendből érkezett hírek szerint ott az albán liga nyílt lázadásban van a porta ellen. Tegnapi Jussuf bey, a liga főnöke Achmed Szoplják kíséretében Nazif pasához mentek s kijelentették, hogy a liga Gusinje és Plava átadásának fegyverrel is ellentáll.

CSARNOK.

Emlékezés Mentovichra.

I.

A mi örök-vidor kedélyű öregünk a mily váratlanul s rögtönösen távozott el körünkől, ép oly enyészethetetlen nyomokat hagyott emlékeztünkben, mint, mikor a leáldozó nyári nap sugarai már helyet engedtek ugyan az alásuhanó est árnyainak, de a sugarak enyhe, szelid melege még mályan beleenylik az éj óráiba s nem látatva is érzeteli áldó, termékenyítő hatását.

A ki csak pár órát töltött Mentovich kedélyes társaságában, élvezte a humor, éles és ironia kedverítő hatását, mely csak egy színporkázott társalgásból s málynek tréfis fordulataival magát és környezetét annyiszor vidította föl a boros napokban s a nevetőket mindig a maga részére hódította, akár más, akár önaga volt a tréfa tárgya — mert, bizony, magát sem igen

kimélte, sőt, elmondhatni, magát kevésbé, mint másokat, úgy hogy, hozzá szeretettel hajló pajtása, barátja volt fölös számmal, míg ellensége, vagy csak baragosa is alig — legfőlebb egy-egy gonosz, kit olykor szintén ostor-helyére vet, míg rendesen s legtöbbször oly emberi gyarlóságokat választott — nem halálos sebet, hanem csak oskialaudós karczölést ejtő nyila céltáblájául, a melyek általános voltukban nem gyalázalunkra, csak emberies jellemzésünkre szolgálnak.

Az utóbbi évek kóros és koros terhe mindjobban és jobban vállaia nehezdedt simárr jobban szeretett neje, gyermekei, unokái körében a házi isteneknek áldozni, mintsem a nyilvános közélet mezején suhintgatta volna ostarát. Bár e lapokon az „Apró puskatűz“ rovatában, valamint pár éve a „Székely Hirlap“ „dűrdűzkölő-jében“ nem egyszer villogtatta elme-élet. E sorba tartoznak kéziratos kerengő, néha kissé sikamlós, költeményei: „Miert szeretnék gróf lenni?“, „Mikor leszebb az asszony?“, „Az utolsó lktáry Bethlen a mennyországban“ sat. De egykor, ereje teljében csodálatos módon pattantak vissza eleven kedélyéről az élet még oly súlyos csapásai s úgy ki tudta keresni a sors-változatok neveléséges oldalait, hogy meggyőnyedve nem látta szhe. Mint a tőli buvár tollai, bár folyton vízben él, soha meg nem áznak: bármennyi haj, gond csoportosult feje felett, magas — majdnem tarkójáig érő homloka — mindig derült maradt. Még halála előtt két nappal is tudott tréfalni sorsával, önmagával, mert egy barátja kérdésére, hogy miért nem hívja haza nejét — ki gyöngéd anyai kötelességet teljesített lányánál Kolozsvárt — így felelt: „Ott születésről van szó s aboz segítség kell; itt halálról s ez megtörténik minden segítség nélkül...“

S pedig bizony az ő életviszontagságai elég terhesek lettek volna, hogy a kevésbbé rugékony szellemet földre nyomják. A szabadságharcz, mint annyianak, neki is kettő vágta, jobban mondvá: törte pályáját s az élet után nagy reményekkel, kecseregő kilátásokkal megindult ifjú házaspár támasz, mindennapi kenyér nélkül látta magát a nemzet nagy katasztróphja után Pesten. A keserű leczko-zás, magán-tanítóság, újdondászkodás fillérei szolgáltatták a mindennapi szükség szűkösi kielégítését, míg aztán a nagy-körű ref. gymnasium nyújtott hajlékot a földönfátónak, annyi jelesek közt Mentovichnak is elején bizony évi 600 pengő ezüst forint erejéig a hét tagból álló család fntartására. De hát akkor a szükség is kevesebb volt s aztán egy egy temetési bucsuztató is csak hozott valamit a konyhára. Meg egy darabig ő volt „német deákja“ Báthori superintendensek — valamint a gymnasium latin fölterjesztéseinek a k. m. minisztériumhoz is fogalmazója, a melyek azért is emlékeztetések, mert a tanári kar némélet correspondálni nem akarván, a latin nyelvet választotta s a többiek közt a német nyelv tanítás eredményéről is referálván, egyszer azt írta, hogy a gyerekek meglehetősen elömetelt tanusitnak — „sed litteram ch nullo modo possunt pronuntiare“ — mig a második semesterben örömmel jelentették, hogy „litteram ch jam-jam nonnulli incipiunt pronuntiare“.

De azért folyt az élet és munka nagy kedvvel, néha vidátsággal s Arany, Szilágyi, Szász Károly, Salomon, az öreg Varga, Weisz, Losonczy sat. mindig tudtak egy kis világosságot is találni az általános, mély sötétségben. Ha Szilágyi Sándor nevenapját üte, valahogy csak kikérelt a verő mslac s Arany János olyan rigmust adott, a czitrom mellett, az ünnepi áldozat szájába, hogy akármelyik herceg megirigylhetne a lakoma fényét, fűszerét, s Arany gunyoros verse akkor sem hiányzott, ha Szász Károlyhoz mert beteg-látóba, de az ágy áresen állt, mert a patiens Mentovichhoz szokott. — S hát a collegatús által és számára készült illusztrált Chari-Vari (melyet teljes példányban Szilágyi Sándor őriz ma.g) bányászor derít föl, tol Losonczy, hol Varga s rendre valamennyi collega rovására a szűk körű közönség komor perczait?

A tanárok nagy családjának fő-tréfa-mestere azonban Mentovich volt s a barátság szoros köteléke, mely a tagokat összefűzte, lehetővé tette az oly tréfákat is, melyek távolról nézve talán tulhajtottnak tetszhetnek, de azért, ott és abban a körben felelték amaz idők kinjait. S akkor a legnagyobb áldás éppen a fedelni tudás vala...

E tréfák közül akarunk néhányat le helyen bemutatni, természetesen a kellő válogatás mellett. De mára kifogytunk a rendelkezésünkre adott tétből. Tehát jövőre.

„KELET“ magán távirata.

Feladott Budapest decz. 30. 1 ó. 30 p. ójál
Érkezett Kolozsvára decz. 30. 1 ó. 50 p. ójál

Robert tábornok nagy győzelmet aratott az afghánokon.

Ó-Budán Kunwald téglagyárában nagy dinamitrobbanás volt, sok emberélet elveszett.

Somoskeőyt Bécsben elfogták.

*) A székely ezendrapostó (szedele) vármolj malma.

Idegének Kolozsvárt.

Nemzeti szálloda.

— decz. 27. —

Br. Radák Á. Ozdról. Báró Jósika A. Fenesről. Fuchs J. kereskedő Mező-Telegről. Kosztolányi Árpád ő neje, birtokos Magyarországról. Rosenberger Mór kereskedő Gy.-Fejérvárról. Zinner N. kereskedő Bécsből. Rausnitz M. kereskő Budapestről.

Hungária szálloda:

Gróf Burgen Budapestről. Novák Mór vasúti hivatalnok N.-Szébenből.

Pannonia szálloda:

Bund Vilmos mérnök Csúcsáról. Biró Lajos birtokos Magyarországról. Friedrich Vilmos madárkereskedő Andrasburgból. Lengyel Miklós kereskedő M.-Vásárhelyről. Szőke József Maros-Ujvárról.

Biasini szálloda:

Bányai Károly kereskedő Sz.-Ujvárról. „Dobos Rebi urnő Sz.-Ujvárról. Stettin Gerő ügyvéd Sz.-Ujvárról.

NEMZETI

SZINHAZ.

Bérlet

83-ik szám.

Kolozsvárt, kedden, 1879. decz. 30-án.

METHUSALEM HERCZEG.

Operette 3 felv. Irta: Wilder és Delacour. Zenéjét: Strauss János.

Jegyek válthatók d. e. 9 órától déli 1 óráig d. u. 4 órától 6 óráig a nemzeti színháznál.

Kezdeté 7 órakor, vége 10-ed félkor.

HIVATALOS

ÁRFOLYAMOK

a budapesti áru- és értékek-tőzsdén 1879. december 29.

Magyar aranyjárdék	97.35
Magyar vasúti kölcsön	114.50
Magyar kol. vas. államköt., I. kibocsátás	75.—
Magyar kol. vas. államköt., II. kibocsátás	87.—
Magyar kol. vasúti államköt., 1876. évi	77.75
Magyar nyereséj-sorsjegy-kölcsön	108.25
Magyar szőlőfőzma váltásji kötvény	88.50
Magyar földterhermentesítési kötvény	86.—
Magyar földterherment. kötvény záradékkal	87.—
Temes-bánati földterhermentesítési kötvény	86.—
Temes-bánati földterherm. kötv. záradékkal	84.75
Erdélyi földterhermentesítési kötvény	84.75
Horvath-szlavon földterhermentesítési kötv.	—
Osztrák járadék papírban	69.—
Osztrák járadék ezüstben	70.40
Osztrák járadék aranyban	81.25
1860-iki államsorsjegyek	130.50
Osztrák-magyar bankrészvény	8.88
Magyar hitelba k-részvény	269.—
Osztrák hitelintézet-részvény	291.50
Ezüst	—
Cs. és kir. arany	5.51
20 frankos arany	9.32
Német birodalmi márká	57.85
London (3 havi váltókért)	117.—

Felelős szerkesztő és kiadó tulajdonos:

Békassy Károly.

MEGJELENT

és Stein János erd. muzeum-egyleti könyvkereskedésében Kolozsvárt kapható:

ERDÉLYI NAGYOBB KÉPES NAPTÁR

1880-ik székő 6. évre.

TIZEDIK ÉVFOLYAM.

Hiteles tiszti czímtárral ellátva.

Ára 60 kr, postán küldve 65 kr, hogy ha a pénz postautalványba beküldetik.

A dus tartalom naptár részben kívül a tiszti czímtár tartalma következő: A felelős m. k. kormány, m. k. állami számvevőszék, m. k. curia, m. vásárhelyi kir. ítélő tábla, a királyhágon inenni kir. törvénysekek és járásbírók, m. k. bányai igazgatóság és m. k. jószágigazgatóság Kolozsvárt, a kolozsvári m. k. pénzügyigazgatóság az alant adó-vám-és illsó-tékkiszabási hivatalokkal, az erdélyi m. kir. postaigazgatósági kerület postahivatalai és postamasterjeivel, a kolozsvári m. k. távirati kerület fő- és mellék állomásai, m. k. kataszteri és m. k. építészeti hivatalok, m. k. közjegyzők, ügyvédi kamarák, a királyhágon inenni megyék, szabad királyi-és mezővárosok közigazgatási tiszti czímtára, a kolozsvári m. k. tudomány-egyletem, kolozsmonostori gazdasági tanintézet, a Kolozsvárt létező győgyintézetek, orvosok, sebészek és gyógyszerészek, valamint a kolozsvári ügyvédi kamara helyi lakó tagjainak névsora. Befejezésül a „Kolozsvári Kalanz“ közli a helyi létező tudományos intézetek, hatóságok, olvasó és tórsalgó egyletek, pénzügyintézetek helyiségeit megnevezve.

UGYANOTT

megjelent és kapható:

TRODAI FALI NAPTÁR

1880. évre.

Katolikus és protestáns, görög-orosz és izraelita naptárral, belyeg-és illetéktáblákkal s a királyhágon inenni rész (Erdély) közigazgatási új felosztásának táblázatával.

Ára 30 krajczár a pénz előre beküldése mellett postán küldve 32 kr.

Közvetlen, tehát legolcsóbb bevásárlási forrás.

(403) **KAVÉ** (8-10)

legfinomabb minőségben,
Cuba, Ceylon, Menado, Mocca, Domingo, Rio.
kilója ft 1.85, ft 1.90, ft 1.75, ft 1.95, ft 1.50.

Legtiszább Sultan-füge-kávé kilója ft — 60 kr.
Legfinomabb olasz rizs kilója ft — 40 kr.

Postán bérmentve és elvámolva, utánvét mellett legalább 5 kilogramnyi súlyú megrendelésnél, vagy két minőségben szállít.

MAITI R. Triestben. Első triesti kávé raktár.

Közvetlen, tehát legolcsóbb bevásárlási forrás.

(374) Eddig felülmúlhatlan. (6-12)

MAAGER W.
cs. királyi szabadalmazott valódi tisztított
halmájzsírja

MAAGER VILMOS TÓL BÉCSBEN,
melyet az első orvosi tekintélyek megvizsgáltak s könnyű emészthetése miatt gyermekeknek is különösen ajánlanak és rendelnek mint legtisztább, legjobb, legtermészetesebb és elismert leghatékosabb szert mell- és tüdőbajok, görcsök, székrekedések, borkiütések, mirigybetegségek, gyengülés stb. ellen — üvegeként 1 ft, gyári raktárban: Bécs, Henmarkt 3. sz. a. —) valamint az osztrák-magyar birodalomban legtöbb gyógyszerárúban és jó hírű anyagkereskedésben is valódi minőségben kapható.

Köszönet: Biró János, dr. Hintz György, Székely Miklós, Walentini A. és Wolf J. gyógyszerárúknak, — Csiky Imre, Dietrich Sámuel és Gergely Ferencz kereskedéseknél. Abrudbányán: Vladu N., gyógyszer, Scheder Albert kereskedő Gy. Fehérvárt: Mihályes S., gyógyszer. Hátszeg: Matffy R., gyógyszer. Kézdi-Vásárhely: Benkő J., keresk. Maros-Vásárhely: Jeney K., gyógyszer. Bucher M. és Fogarasi J. D. keresk. Nagy-Bányán: Han ulovics L., gyógyszer. Nagy-Enyeden: Ober J., gyógyszer. Szászrégenben: Czoppelt H., gyógyszer. Székely-Udvarhely: Solymosy J., gyógyszer. Sepsi-Szent-Györgyön: Fehentfeld J., gyógyszer.

*) Újabb időben több országban is törvényes tisztított halmájzsírt hűtőszekrényekben, s azt MAAGER valódi tisztított dor-gáldozmájzsírja gyantát ügyesek a közönségnek eladni. E riasztó kikerülő csak oly ügyet kell MAAGER valódi tisztított dor-gáldozmájzsírjával feltölteni elismert, melyen az üvegen, rajta, lezáró-kaput és használati utasítást a MAAGER név áll.

*) Ugyanaz van a schaffhauseni nemzetközi székítőanyag gyár Hartenstein és társai kémiai (a-velveti veteményi készítmények) gyára és new-yorki Hall & Ruckel Szodóöntő-gyárának is főraktára az osztrák-magyar birodalom részére.

(43) (13-*)

Rumburgi szöveteiket,
(kezeséggel, hogy valódi len-vásznak)

legszebb nyári fehérítéssel,
mollinos-okat és domestic-okat, durvak és fehérítettek,
fehérozernavászt, vízlepedőt, calicot, fehér oot-
tonokat, creast, czernavászt, csipvet, lepedő-
vászt varrás nélkül, Oxfording elméket és

CHIFFONOKAT
ajánl legjutányosabb gyári árban
TEUTSCH B. J. Segesvárt.

Külföldi megrendelések az ár utánvéte mellett gyorsan teljesített-
nek. — Tömegesebb megrendelések bérmen-
tes vaspályaszállítás kedvezményét élvezik.

Poudre de Serail.
Blaha Luiza művészno kedvezez arczpora.

Ezen arczpor egyenlőleg tökéletesítve minden ártalmas szerkeztől mentes és oly kitűnő tulajdonságokat képvisel, hogy minden eddig a kü- és belföldön készített porokat sokszorosa felülmúlja; negyven évvel ezelőtt az arczot az időjárás károsító hatásától megóvják, az arcznak és a testnek ifjú és természetes színezetet kölcsönöz, ugyhogy a legélesebb szem sem képes a port rajta észrevenni, mely kitűnő hatásait **Blaha Luiza** asszonya gyökérző sorokkal tüntette ki.

Tisztelt Müller J. L., ezeltől Vadász Ferencz özv. nótá, illatszerész urnak Budapest.

A **Poudre de Serail**, melyet én feltaláltam, valóban kitűnő és nemében páratlan, mert nemcsak az arczon láthatatlan és tartós, de egyezsmind rendes használatnál ártalmatlansága által az arczra oly különös jóhatást gyakorol, a minőt még pedig semmiféle arczpornál nem tapasztaltam; mely kiváló tulajdonságát jövőben mint kedvezez arczporomat kizárólag fogom használni és meg vagyok győződve, hogy feilmlu-
latlan jóságáért általános elismerésnek forr örvendni. Tisztelettel

Blaha Luiza.

Minden doboz Poudre de Serail a mellékelt bejegyzett védjegy-
gyel van ellátva. 60 kr. és 1 ft. dobozokban, valódi minőségben csupán
a feltalálónál **MÜLLER J. L.**, ezeltől Vadász Ferencz özv. nótá-
da illatszerész a „Virágirányhoz” Budapest korona her-
cegütcze 2. szám kapható. (430) (6-6)

Hektograph-anyag!!

Legújabb szabadalmazott és díjazott, minden készülékhez alkalmas találmány,
mely a könyvmathoz hasonló másolatokat ad, hideg vízzel, anyagvesztés
nélkül, jótállás mellett könnyen lemosható; kilója
1 ft 80 kr. Hozzá tartozó utóérhetlen jóságú és szaporá tinták, melylyel mint
közönséges tintával, könnyen írhatni, fekete színű is (kitűnő) legolcsó-
ban szállítanak különlegességgel a cs. kir. enged. Laboratorium által,
Bécs, IV. Schaffergasse 21. (471) (3-3)

Előfizetők nagy árengedélyt kapnak.

Kölesönkönyvtári hirdetemény.

A költészet és való kellő egyensúlya alkotja a megelégedésen alapuló
életet, miért is igaz barátunknak kell tartanunk egy-egy jó könyvet, mely a
mindennapi élet teendőinek bevégezése után a költészet birodalmába vezet
bennünket, hogy ott kipihenve fáradozmainkat, új erőt gyűjtsünk hivatá-
sunk teendőihez; emelőlgyva a külsőben jelentkező hosszú téli estekre olvasó
és kellemes időtöltés nyújtása tekintetéből van szerencsém a magyar,
német és francia irodalom újabb és régibb terményeiből több mint
30,000 kötetet tartalmazó

könyvtáramat
a t. cz. közönség rendelkezésére ajánlani.

A könyvtárnak **Kolozsvárt** bel középütele 1-85 sz. a. levő helyisége
naponta reggel 8 óráig, délután 3-tól 6-ig, vasár- és ünnepnapokon
pedig reggel 8-tól 10 óráig áll nyitva, s így a már kiolvasott könyvek ezen
jelzett idő alatt tetszős szerint kicserélhetők. (431) (10-10)

Előfizetési árak:

	1 hóra	1/2 évre	1 évre	Biztosíték.
1 kötet	1 ft 60 kr.	2 ft 60 kr.	4 ft.	2 ft.
5 kötet	1 ft 60 kr.	5 ft — kr.	8 ft.	8 ft.
10 kötet	2 ft — kr.	7 ft — kr.	10 ft.	10 ft.
		10 ft — kr.	16 ft.	16 ft.

A jégspört kedvelők
(476) szíves figyelmébe! (1-2)

Raktáromon található **korcsolyák**, nevezetesen
fa szíjjakkal, acél sarok csavarral és szíjjakkal,
valamint:
amerikai és utánzótt HALIFAX kor-
csolyák gyári áron alól adtnak el.
Vidéki megrendeléseket azonnal teljesítek.

Csapó Sándor
Kolozsvárt
főter Nemzeti szálloda alatt.

25 %
árengedés

Ritkán előforduló kedvező alkalom
kizárólag női ruhakelme
jutányos beszerzésére.

Határozott ár

Gámentzy János
női divatárú-kereskedésében Kolozsvárt,
(443) Főter, gr. Teleki-ház. (7-20)

A téli időnyre történt bevásárlásaim alkalmával sikerült egy
gazdag csapat **női ruhakelme** birtokába jutnom, mely körül-
mény azon kedvező helyzetbe juttatott, hogy képes vagyok több
mint 10,000 méterre menő **szür-, selymes és bárge- kel-**
méimet, ide érve a téli időnyre érkezettek is, igen jutányos
feltételek mellett folajánlanom a n. érd. t. cz. **hölgyviláguk**.

Az árakat méter szerint számítom

Határozott árak!

Készpénz, fizetésnél az árból 25%-ot
engedek.

E kedvezményt csak a jövő
tavaszi időny beálltaig, azaz
márczius-hó 1-ig nyújtom.

Legyen szatad remélnem, hogy a n. érd. t. cz. hölgyvilág
sietni fog nagybecsű látogatásával meggyőződést szerezni az általam
kilátásba helyezett kedvezmény komoly voltáról.

Készpénz
fizetésnél.

Gámentzy János,
főter, gr. Teleki-ház.

Csak
márczius
1-ig.

Epen most jelent meg
és Kolozsvárt csupán

Stein János
zeneműkereskedésében
kapható:

„Nótás Kata”
Győry Vilmos népszinművének
összes eredeti dalai.

1. Fecske madár. — 2. Égszínű kék a nefejeits levele. — 3. Nekem
is lesz. — 4. A szegény Mari nótája. — 5. Alkonyadtkor alattomba. —
6. Szállodgál a fecske. — 7. Azt kérdezed. — 8. Akár mennyi csillag ra-
gyog az égen. — 9. Szalmakazal beázott. — 10. Az anyám arra kér. —
11. Bá, bá, bú, bú. — 12. Hullámos zöld bázába (Pitypalatty nóta)

ÉNEKHANGRA ES ZONGORÁRA
szerző

Szentirmay Elemér.
Ára 1 ft 50 kr.

Előfizethetni Kolozsvárt
csupán **Stein János-nál.**

Abonnements-Einladung auf
DER BAZAR
Illustrirte Damen- und Moden-Zeitung.

Abonnementspreis vierteljährlich 2 1/2 Mk. (3 fcs. 35 c. — in Oesterreich nach Cour.).

Zähreich erscheinen:
24 Nummern in Moden u. Handarbeiten, 24 Supplemente, 500 Schnittmuster,
24 Nummern mit Unterhaltung, 24 Gellagen.

12 colorirte Modenbilder.

Alle Buchhandlungen und Post-Anstalten nehmen jederzeit Bestellungen
auf diese beliebige und weltverbreitete Moden-Zeitung entgegen; erstere liefern
auf Wunsch Probe-Nummern zur Ansicht.

Előfizethetni Kolozsvárt
csupán **Stein János-nál.**

Egy negyedévre 1 ft 50 kr.
bérmentes küldéssel 1 ft 80.

Videkre

NAPTÁRAK az 1880. SZÖKŐ ÉVRÉ
melyek Kolozsvárt

STEIN JÁNOS
m. k. egyetemi könyvkiadó s könyv- és zeneműárusná
kaphatók:

ERDÉLYI KÉPES NAPTÁR — 30 kr.
ERDÉLYI KÉPES NAGYOBB NAPTÁR
tisztí névtárral — 60 kr.
IRODAI FALI NAPTÁR — 30 kr.
KERTÉSZGAZDASZATI NAPTÁR*
szerkesztette dr. Farkas Mihály — 80 kr.
ISTVÁN BÁCSI NAPTÁRA
alapítá és szerkeszté Mayer J. — 50 kr.
PROTESTÁNS UJ KÉPES NAPTÁR
szerkesztette Duzs Sándor tanár — 50 kr.
ATHENAEUM NAGY KÉPES
NAPTÁRA szerkeszté Concha Károly
számos fametszvényvel — 1 ft.
NEMZETI NAGY KÉPES NAPTÁR
számos képpel
szerkeszté Aldor Imre — 1 ft.
NEVESSÜNK. UJ HUMORISZTIKUS
NAPTÁR
megcsinálta vála egy Asztromókus
40 kr.
KÖZHASZNU ZSEBNAPTÁR — 24 kr.
BORÁSZATI NAPTÁR
szerkeszté dr. Nyáti Ferencz — 80 kr.
BUCSÁNSZNY NAGY CSALÁDI
NAPTÁRA — 80 kr.
KOSSUTH NAPTÁR
szerkeszté Hunfy Tibamér — 40 kr.
A NÉPZÁSZLÓJA NAPTÁRA
szerkeszté Aldor Imre — 40 kr.
A MAGYAR NÉP NAPTÁRA
szerkeszté ifj. Tatar Péter — 30 kr.
BUCSÁNSZNY ALAJOS NAGYKÉPES
NAPTÁRA — 40 kr.
MAGYAR NŐK NAPTÁRA
szerkeszté Beniczky Irma — 60 kr.
FALUSI GAZDA NAPTÁRA
szerkeszté Sporzon Pál — 80 kr.
LIDÉRCZ NAPTÁR — 60 kr.
UJ HONVÉD NAPTÁR
szerkeszté Aldor Imre — 60 kr.
JOGÁSZ NAPTÁR
szerkeszté Szántó József köz és váltó
ügyvéd — 1 ft 20 kr.
ÜGYVÉDI ZSEBNAPTÁR
szerkeszté Szántó József köz és váltó
ügyvéd — 1 ft 20 kr.
CRVOSI ZSEBNAPTÁR
szerkeszté Hochbalt Károly — 1 ft 20 kr.
JEGYZÉK NAPLÓ, ügyvédek számára
szerkeszté dr. Siegmund Vilmos
ára 1 ft 20 kr.
TANÍTÓK ZSEBNAPTÁRA
szerkeszté György Aladar — 1 ft 20 kr.
JEGYZÉK NAPLÓ, gazdák számára
szerkeszté Wagner László — 1 ft 60 kr.
GAZDASÁGIKÖNYVTITELI NAPTÁR.
Szerk. Kodolányi Antal — 1 ft 50 kr.
GAZDASÁGI ZSEBNAPTÁR
szerkeszté Kodolányi Antal — 2 ft.
MŰSZAKI NAPTÁR
szerkeszté ifj. Doletskó Ferencz — 2 ft.
JEGYZÉK NAPLÓ, mindenki számára
ára 1 ft 20 kr.
HATÁRIDŐ NAPTÁR
mindennemű hivatalnokok, ügyvédek,
jegyzők, orvosok és gazdasítzek
számára — 1 ft 20 kr.
HÖLGYEK NAPTÁRA
szerkeszté Orion — 1 ft 80 kr.
CZETTEL SZAB. JEGYZÉKNAPTÁRA
— 75 kr.
CZETTEL SZAB. ELŐJEGYZÉSI
NAPTÁRA — 75 kr.
AMICULU POPORULUI
de Visarion Român — 50 kr.
CALINDARUL BUNULUI ECONOM
50 kr.

NEUER ILLUSTRIRTER VOLK*
KALENDER — 50 kr.
VOGL'S VOLKSKALENDER — 65 k
Alois Bucsánszky's GROSSER
BILDER-KALENDER — 40 kr.
Der WIENER BOTE, illustr. Kalend
40 kr.
Illustrirter KALENDER u. NOVELLEN
ALMANACH — 60 kr.
KIKERIKI Kalender — 30 kr.
Neuer und alter HAUSKALENDER
25 kr.
Frommes Landwirthschaftlicher
SCHREIB-KALENDER — 1 ft 80 kr.
BANK & BÖRSEN KALENDER
herausgegeben von J. B. Krall — 1 ft 60
Fromme's Geschäfts NOTIZ KALENDER
1 ft 20 kr.
Oesterreichischer HANDELS und
BÖRSEN KALENDER — 1 ft 60 k
Fromme's NOTIZ und TAGEBUCH
1 ft 60 kr.
Fromme's NOTIZ-KALENDER für die
elegante Welt 1 ft 20 kr.
DIE FEINE WELT, Tage und
Notizbuch — 1 ft 25 kr.
NOTIZKALENDER für alle Stände
1 ft 20 kr.
EISENBAHN-KALENDER für Oester-
reich-Ungarn — 1 ft 20 kr.
Oesterreichischer INGENIEUR & AR-
CHITEKTEN KALENDER — 1 ft 50 kr
Oesterreichischer STUDENTEN KA-
LENDER — 1 ft 40 kr.
Hugó H. Hitschman's TASCHEN KA-
LENDER für den Landwirth — 1 ft 60
Mentzel und v. Lengerke's verbesserte
landwirthschaftlicher HÜLFs und
SCHREIB KALENDER — 1 ft 50 kr
Oesterreichischer PROFESSOREN und
LEHRER KALENDER — 1 ft.
Oesterreichischer LEHRERINNEN
KALENDER — 1 ft.
KALENDER für EISENBAHN
TECHNIKER — 2 ft 46 kr.
Oesterreichischer LANDWIRTH-
SCHAFTLICHER KALENDER von A.
E. Ritter v. Komers — 1 ft 60 kr.
RECEPT TASCHENBUCH und KA-
LENDER der Wiener Medicinischen
Presse — 1 ft 60 kr.
Fremme's Oesterr. MEDICINAL-
KALENDER Hrsrg. v. Dr. J. Nader
1 ft 60 kr.
VETERINÄR KALENDER,
Taschenbuch für Thierärzte — 1 ft 60 kr
Oesterreichischer JURISTEN-KALEN-
DER — 1 ft 60 kr.
Oester-Ungarischer MÜHLEN KALEN-
DER — 1 ft 60 kr.
BAU ALMANACH von Sigmund
Figdor — 1 ft 60 kr.
TASCHEN KALENDER für Metall-
Industrie — 1 ft 60 kr.
KALENDER für die MUSIKALISCHE
WELT — 1 ft 40 kr.
Frommes kleiner BLOC KALENDER
50 kr.
Czettels priv. VORMERK KALENDER
75 kr.
Czettels priv. NOTIZ KALENDER
75 kr.
Frommes COMPTOIR KALENDER
30 kr.
BUREAU KALENDER — 50 kr.
Waldheim's COMPTOIR HANDBUCH
und GESCHÄFTS-KALENDER
1 ft.

Az itt elősoroltakon kívül minden más
naptár, úgy **fali- és pénztár-**
cza-naptárak is a legnagyobb
választékban kaphatók
Kolozsvárt **Stein János-nál.**

Mindenféle bel- és külföldi
1880. Divatlapok 1880.
újságok, szaklapok és
folyóiratok a legolcsóbb
áron előfizethetők
Stein János
könyv- és zeneműkereskedésében